

A Z Ö K O T Á R S A L A P Í T V Á N Y

a zöld mozgalom erősítésén, támogatásán keresztül kíván hozzájárulni egy környezettudatos, a nyilvánosság részvételén alapuló demokratikus intézményrendszer és társadalom kialakulásához.

A környezetvédő mozgalom fejlődését az Ökotárs Alapítvány adományokkal, tréningekkel, ösztöndíjas programokkal és szükség szerint szakértői, illetve technikai segítségnyújtással kívánja elérni.

AZ ÖKOTÁRS ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

DR. FARKAS ILONA

orvos

az Országos Onkológiai Intézet osztályvezetője,
a „Rák Ellen, az Emberért, a Holnapért”
Alapítvány titkára

FOLTÁNYI ZSUZSA

biológus-vegyészmérnök

az Ökotárs Alapítvány igazgatója, az ÖKO
szerkesztője és az Energia Klub egyik alapítója,
az adományi bizottság tagja

DR. GYULAI IVÁN

ökológus

a Miskolcon működő Ökológiai Intézet
a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány igazgatója,
az adományi bizottság tagja

HARTMAN MÁTYÁS

agrármérnök

a gödöllői GATE Zöld Klub alapító tagja

DR. KALAS GYÖRGY

jogász

a győri Reflex Egyesület vezetőségi tagja,
az Ökológiai Stúdió Alapítvány alapítója,
a Hulladék Munkaszövetség titkára, az adományi
bizottság tagja

KOCSIS ANIKÓ

ökológus

a zalaegerszegi Zöld Zala Egyesület alapítója,
az Ökorégió Alapítvány elnöke, az adományi
bizottság tagja

KOSZTOLÁNYI ISTVÁN

kertészmérnök

az Ökotárs Alapítvány facilitátor csoportjának
vezető képviselője

NAGY ÁGOSTON

geológus

a váci Göncöl Szövetség elnöke, a Zöld Pók
Alapítvány kurátora

SIMONYI GYULA

matematikus, közgazdász, rendszerszervező,
teológus, a Bokor Ökocsoport egyik alapítója,
a BOCS Alapítvány elnöke, a JPIC European
Network koordinátora

ZALATNAY LÁSZLÓ

meliorációs agrármérnök, a kuratórium elnöke
a nyíregyházi székhelyű E-misszió Egyesület volt
elnöke, az Energia és Környezet Alapítvány
alapítója és munkatársa,
az adományi bizottság tagja

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG TAGJAI

CSONGOR ANNA

szociológus, tanár, az Autonómia Alapítvány igazgatója

FODOR RÉKA

kertészmérnök, a Könyvvizsgáló, Adó- és Közgazdasági Tanácsadó Kft. könyvvizsgálója

AZ ALAPÍTVÁNY MUNKATÁRSAI

ÁRKOSY VILMOS

polgári szolgálatos asszisztens

FARKAS ISTVÁN

adományi programvezető

FOLTÁNYI ZSUZSA

igazgató

GRESÓ ZOLTÁN

programfelelős

KAPITÁNY ÁKOS

képzési programvezető

KISS RENÁTA

regionális koordinátor

KURUCZ MÁRTA

programvezető

MÓRA VERONIKA

programvezető

TÓTH ÁRPÁD

polgári szolgálatos asszisztens

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ 5

TÖRTÉNETÜNK 6

BEMUTATKOZUNK... 7

ALAPÍTVÁNYUNK CÉLJA 9

**GONDOLATOK AZ ALAPÍTVÁNY ÉVES
JELENTÉSÉHEZ 10**

ALAPÍTVÁNYUNK PROGRAMJAI 12

ADOMÁNYI PROGRAMUNK (ADOMÁNYI
STATISZTIKÁK) 12

KÉPZÉSI PROGRAMUNK 23

„BOROSTYÁNKŐ ÚT” PROGRAM 26

„KÖZÖSSÉGEK JOGA A TUDÁSHOZ”
PROGRAM 28

MIBEN TUDUNK MÉG SEGÍTENI? 31

ÁLTALÁNOS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS 31

KKA (KÖZPONTI KÖRNYEZETVÉDELMI
ALAP) ADOMÁNYI PROGRAM 32

REGIONÁLIS LEHETŐSÉGEK 33

1997. ÉVI ADOMÁNYOZOTTAINK LISTÁJA 38

PÉNZÜGYEINK 46

BEVEZETŐ

Az elmúlt év a kérdések éve – pontosabban a kérdésfelvetéseké volt: Közép-Európa részeként az euroatlanti szövetségek felé tartunk, és jószerivel még mindig nem tudjuk hová megyünk, ahogyan azt sem, milyen áron.

Csatlakozni, együttműködni általában jó és hasznos, de ennek is vannak szabályai, feltételei. A tét óriási, különösen ha a tágan értelmezett környezeti következményeket tekintjük: a még meglévő természeti értékek megvédését, a piac-liberalizáció negatív hatásait a környezet

állapotára, a társadalom általános jólétét – és mindezt hosszú távra.

De az 1997-es esztendő más miatt is emlékezetes marad a civil szféra számára. Megszületett – sok évi vajúdas után – a közhasznú szervezetekről szóló törvény. A kormányzati jó szándék dacára

egyelőre vitatható az eredmény. Nincs az a társadalom, amely néhány év alatt képes a semmiből érett civil szférát kialakítani. A jelenlegi szabályozás pedig mintha kicsit túl sok adminisztratív elvárást támasztana a civil szervezetekkel szemben, és eközben nem látszanak azok a valós kedvezmények, amelyek

megilletnék a szektort. Persze 1997 nemcsak a panaszok éve. Voltak sikerek, mégpedig szép számmal. Illegális hulladéklerakó cégek kényszerültek a bíróságon számot adni tevékenységükről, regionális fejlesztési koncepciókba avatkoztak bele a zöldek, az

Országos Környezet-
védelmi Tanács érvényesíteni tudta jog szerinti lehetőségeit – azaz jobbak lettek a Parlament elé kerülő törvénytervezetek –, és ismét sokan váltak a zöld mozgalom aktivistáivá.

Budapest, 1998 elején

Az Ökotársak

TÖRTÉNETÜNK

Az Ökotárs Alapítvány a Partnership Programból nőtt ki.

1991-ben a German Marshall Fund of the United States kezdeményezésére egy főként amerikai és japán magánalapítványokból álló konzorcium közép-európai környezetvédelmi programot indított Környezeti Partnerség Közép-Európa Program (Environmental Partnership for Central Europe) néven, amely ma Csehországban, Magyarországon, Lengyelországban és Szlovákiában tevékenykedik.

A program az együttműködésről szól, hiszen együttműködnek benne az adományozók, egyesítve nemcsak anyagi eszközeiket, hanem tapasztalataikat is az adományozás terén; a térség négy országának Partnership szervezetei, részint a munkájuk során szerzett tapasztalataik megosztásával, részint közösen támogatott programokkal és akciókkal, új tervekkel; de maguk a zöld szervezetek is, hiszen mind a négy országban cél a mozgalmon belüli együttműködés erősítése.

A Partnership Programhoz, vagyis ma már a négy ország „Ökotárs Alapítványainak” programjaihoz eddig csatlakoztak: Barbara Gaunlett Foundation, Charities Aid Foundation, Charles Stewart Mott Foundation, Jenifer Altman Foundation, Joyce Mertz-Gilmore Foundation, Moriah Fund, Pew Charitable Trust, Rockefeller Brothers Fund, Sasakawa Peace Foundation, Trust for Mutual Understanding, két anonim alapítvány és számos magánszemély.

Az Ökotársak célja, hogy növeljék a múlt és a jövő környezeti problémái iránti tudatosságot, társadalmi támogatást kapjanak a szaporodó akciókhoz, lehetővé tegyék az alternatív megoldások végiggondolását, mindezekhez pedig forrásokat, módszertani segítséget, szakmai információkat szerezzenek és adjanak.

BEMUTATKOZUNK...

ÁRKOSY VILMOS

polgári szolgálatos asszisztens
„Az Ökotárs Alapítvány jelenlegi polgári szolgálatosa vagyok. 1997 tavaszán választottam (több kínálózó lehetőség közül) az alapítványt. Feladataim elsősorban adminisztratív jellegűek, de érdekes („zöld”) emberekkel találkozom itt nap mint nap, és elég sok a dolgom, így nem unatkozom. A környezetvédelmet itt ismertem meg, és nagyon szép és fontos dolognak tartom.”

FARKAS ISTVÁN

adományi programvezető
„Vegyészmérnök vagyok, nős, három kisgyermek atyja. Érettségi után kerültem a Bokor Katolikus Bázisközösségbe – itt és a BME Zöld Körben eszméltem rá társadalmi és környezeti problémáinkra. A rendszerváltás után több évig voltam aktivistája különböző béke és emberi jogi civil szervezeteknek. A zöld mozgalomban négy éve dolgozom.”

FOLTÁNYI ZSUZSA

az Ökotárs Alapítvány igazgatója
„Az egyetemen ipari környezetvédelmet tanultam és ökológiát. Mérnökként próbálkoztam is vele egy ideig a 80-as évek elején. Nem ment. Átszegődtem újságot írni – azt hittem, az hatékonyabb lesz. Nem volt az. De találkoztam egy mozgalmárral, és elhittem neki, hogy a civil szféra az a közeg, amellyel a helyzeten változtathatok. Azóta is ezt hiszem, csinálom.”

GRESÓ ZOLTÁN

KKA programfelelős
„Az Ökotárs Alapítvány első polgári szolgálatosa voltam 1994 őszétől. Előtte ugyan nem volt túl sok kapcsolatom a „zöldekkel”, de a környezetvédő hozzáállás, a baráti hangulat és a változatos feladatok itt tartottak. Azóta elvégeztem az Állampolgári Tanulmányok Központjának nonprofit-menedzser képzését. Az Ökotársnál jelenleg a KKA programot koordinálom.”

KAPITÁNY ÁKOS

a képzési program vezetője

„Végzettségem szerint vegyészmérnök vagyok. Egyetemi éveim alatt sokféle diákszervezetben tevékenykedtem, belekóstolva a civil szervezetek munkájába. A környezetvédelemmel a BME Zöld Körben kezdtem foglalkozni .”

KISS RENÁTA

regionális koordinátor

„Agrárkémikus agrármérnök és közgazdász vagyok. Még az egyetemen, az 1990-es Föld napja szervezése ürügyén kezdtem el foglalkozni a környezetvédelem társadalmi, civil részével, szakmailag az organikus mezőgazdálkodás és az úgynevezett alternatív közgazdasági elméletek állnak közel hozzám.”

KURUCZ MÁRTA

a „Borostyánkő út” program vezetője
„Biológia-kémia szakos tanárként végeztem az ELTE TFK-n. Régóta környezetvédő szemléletű vagyok, azonban azzal, hogy milyen globális problémák vannak, csak a főiskolán találkoztam.

A zöld mozgalomból jó néhány embert már régebben ismertem, de a mozgalom munkájába csak ebben az évben kapcsolódtam be.”

MÓRA VERONIKA

a „Közösségek joga az információhoz” program vezetője

„Biológus vagyok és pszichológiahallgató, de főképpen környezetvédő. Tízegynéhány éves koromban léptem be a Magyar Madártani Egyesületbe, ott ismerkedtem meg az ELTE Természetvédelmi Klubbal is, ahol a mai napig aktív tag vagyok. Nemzetközi szervezeteknek is dolgoztam, többek között egy évig Hollandiában.”

TÓTH ÁRPÁD

polgári szolgálatos asszisztens

„Gépjármű-technikusként kezdtem polgári szolgálatomat az Ökotársnál, ahová egy volt tanárom révén kerültem. Az itt eltöltött több mint egy év megváltoztatta viszonyomat a környezethez, ez is közrejátszott döntésemben, amikor felvételiztem a GATE Gazdasági Mérnöki Karára.”

ALAPÍTVÁNYUNK CÉLJA

„– a hazai környezetvédő mozgalom, különösen a konkrét, helyi környezeti problémákat valósan megoldani képes projektek megvalósításának támogatása;

– önálló, konkrét környezetvédelmi projektek kidolgozása és megvalósítása;

– a környezetvédő mozgalmak és civil kezdeményezések közötti kapcsolat erősítése, az együttes cselekvés feltételeinek megszervezése és támogatása;

– környezetvédelmi célú akciók és kampányok kezdeményezése, szervezése, lebonyolítása;

– nemzetközi kapcsolatok erősítése, szervezése;

– részvétel az országos környezeti érdekegyeztetésben és a jogszabályalkotással kapcsolatos szakmai és társadalmi kontroll gyakorlásában;

– hozzájárulás a hazai környezeti kultúra fejlesztéséhez, az ökológiai szemlélet erősödéséhez, a fenntartható életmódmodellek, életfilozófiák, egyéni és közösségi életstílusminták ismertté válásához és hatásának növeléséhez.”

(Idézet az Alapító Okiratból)

GONDOLATOK AZ ÖKOTÁRS ALAPÍTVÁNY ÉVES JELENTÉSÉHEZ

Az éves jelentés jó alkalom arra, hogy számadást készítsünk, mit is végeztünk az elmúlt évben, években, illetve megnézzük azt, hogy hová szeretnénk eljutni a jövőben, és ehhez milyen stratégiát kell követnünk. Jómagam, mint az Ökotárs Alapítvány frissen megválasztott elnöke, inkább a jövővel szeretnék foglalkozni, hiszen mélyebben csak mostanában „látok bele” az alapítvány életébe.

A jövő szempontjából fontosnak gondolom, hogy továbbra is az alulról szerveződő civil szervezeteket támogassuk akár pénzügyileg, akár készségeik fejlesztése révén. Itt érdemes egy kicsit megállni. Nagyon fontosnak tartom, hogy a helyi közösségi alapú szervezetek megerősödjenek, hiszen ők az alapjai a fenntartható

fejlődés társadalmi modelljeinek. Ezen a bázison az együttműködést mint alapvető munkamódszert használva kialakulhat egy egészséges civil struktúra, ahol megvan a helye mind a helyi alulról szerveződő közösségeknek, mind a regionális és országos szövetségeknek, mind a tematikusan szervezett hálózatok-

nak és az olyan szervezeteknek, amelyek támogatásukkal erősítik az egész rendszert és annak céljait.

A célok meghatározása kulcskérdés. Nem hiszem, hogy az Ökotárs Alapítványnak kellene meghatároznia a civil szféra céljait. Viszont

mindenképpen segítenie kell e kérdés megfogalmazásában, illetve továbbgondolásában minden olyan mozgalomnak, amely az általa is vallott fenntartható fejlődés irányába szeretne haladni. Segítenie kell anyagi támogatással, információ- és tudásátadással, segítenie kell

olyan készségek fejlesztésével, amelyekkel a szervezetek hatékonyan tudják megoldani a problémákat.

Ahhoz, hogy a mozgalom hatékonyan tudja felvenni a harcot napjaink kihívásaival, mindenképpen rendszerszerű megközelítésre van szükség és arra, hogy támogassuk mindazon kezdeményezéseket, amelyek a helyi természeti, társadalmi vagy humán erőforrások és – megkockáztatom, bár lehet, hogy eretnokségnek tűnik – gazdasági erőforrások fejlesztéséért dolgoznak.

Hiszen a legnagyobb kihívások a gazdasági globalizációból erednek. Ez tünteti el közvetve a diverzitást, a természet sokféleségét, a kultúrák diverzitását és a helyi kis és közepes vállalkozások sokszínűségét. Helyette hozza a multit, a környezetszennyezést és a konzum kultúrát.

Ilyen környezetben az Ökotárs Alapítványnak nagyon nagy a felelőssége. Talán van néhány olyan eszköze, amellyel

támogatni tudja a környezetvédelmi és más civil közösségeket abban, hogy felismerjék az összefogás és a rendszerszemléletű problémamegközelítés jelentőségét, hogy erősödjének azon készségeik (alulról jövő kezdeményezések, demokratikus és hatékony döntéshozatal, érdekérvényesítés, információszerzés stb.), amelyek segítségével hosszú távon is hatékonyak lesznek, így alternatívát kínálhatnak a mai fogyasztói társadalom számára.

Zalatnay László
a kuratórium elnöke

ALAPÍTVÁNYUNK PROGRAMJAI

ADOMÁNYI PROGRAMUNK

Az Ökotárs Alapítvány adományi programja hat éve működik Magyarországon. Adományainkkal fokozatosan segíthettük egy erős, önkormányzó társadalmi környezetvédő mozgalom kialakulását. Hat éve alapítványunk majdhogynem az egyetlen pénzforrását jelentette a civil környezetvédő szervezeteknek. Ma már – nem kismértékben a zöld szervezetek hatékony érdekérvényesítő fellépésének eredményeként – egyre több és egyre nagyobb állami forrás áll a társadalmi környezetvédő csoportok rendelkezésére. Paradox módon nemhogy nem veszti jelentőségét adományi programunk ebben a helyzetben, de nő a hozzánk beáramló pályázatok száma. Ennek több oka lehet. Egyrészt a nagy állami alapok mellett növekszik a jelentősége az Ökotárshoz hasonló független pénzforrásoknak, ugyanis ha kizárólag az állam finanszírozza a civil szférát, nő az esélye a befolyásolásnak, a radikális gondolatok kigyomlálásának. Másrészt a legrugal-

masabb állami alapból sem mozdíthatók olyan rövid idő alatt támogatások a sürgős ügyekre, mint az Ökotárs Alapítványtól. Harmadrészt az állami alapokból nehéz támogatást kapni újszerű, az eddigiektől gyökeresen eltérő programokra, nehezen jutnak támogatáshoz az újonnan alakult kis, alig ismert szervezetek és a társadalmi szervezetek belső megerősítését célzó tevékenységek. Ráadásul, az Ökotárs Alapítvány felépítéséből adódóan, egy-egy pályázati döntés előkészítése alaposabb lehet, mint az állami alapoknál.

Az utóbbi hat évben jelentősen megváltoztak a környezetvédelmet és a demokráciaépítést érintő kihívások. A változó társadalmi környezet változásokat hozott az Ökotárs adományi programoknál: a kuratórium megújulása elősegítette, hogy újragondoljuk adományi programjainkat. Az új kuratórium által lefektetett elvek alapján egy jóval karakteresebb adományi program alakult ki 1998 elejére. Az új kuratórium nem vetette el az Ökotárs régi elveit – hanem a hat év során kialakult adományozási gyakorlatot

öntötte szavakba, igazította a jelenhez. Az alapítvány szakít azzal a gyakorlattal, hogy általában támogat mindenfajta környezetvédelmi programot. Az Ökotárs Alapítvány adományi programjai

keretében olyan tevékenységeket kíván támogatni, amelyek a környezet, a helyi közösség és az egész társadalom számára haszonnal járnak és a fenntartható fejlődést szolgálják.

FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

ELŐZMÉNYEK

A BRUNDTLAND BIZOTTSÁG *Közös Jövők* című JELENTÉSE ÓTA SZÉLES KÖRBE ELTERJEDT A „FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS” (ANGOLUL: SUSTAINABLE DEVELOPMENT) FOGALMA. AHÁNY EMBER, ANNYIFÉLE ÉRTELMEZÉSÉVEL TALÁLKOZUNK, AZ EMBEREK BEÁLLÍTÓDÁSÁTÓL, ISMERETEITŐL, ÉRDEKEITŐL, SZÁNDÉKAITÓL FÜGGŐEN. ABBAN AZONBAN – SZÉLSŐSÉGES ESETEKTŐL ELTEKINTVE – MINDENKI EGYETÉRT, HOGY AZ EMBER SZEMSZÖGÉBŐL MEGÍTÉLVE VALAMI NAGY BAJ VAN FEJLŐDÉSÜNKKEL A FÖLDÖN. A BAJ ENYHÍTÉSÉT VAGY MEGSZÜNTETÉSÉT, ÉS EGYÜTTAL EGY ELFOGADHATÓ MINŐSÉGŰ – BOLDOG – EMBERI ÉLET FELTÉTELEIT „ÍGÉRI” HOSSZÚ TÁVON A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS. A TARTÓS HATÁS ÉRDEKÉBEN A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS JEGYÉBEN VÉGZETT CSELEKVÉSEKNEK A MEGOLDANDÓ PROBLÉMÁK OK-OKOZATI HÁLÓZATÁNAK KÜLÖNBÖZŐ SZINTJEIN EGYSZERRE (ÉS NEM CSAK A FELSZÍNEEN) KELL VÁLTOZÁSOKAT ELŐIDÉZNIÜK.

A BAJ SZÁMTALAN KONKRÉT, DE SOKSZOR SZUBJEKTÍVE KÜLÖNBÖZŐKÉPPEN MEGÉLT JELENSÉGBEN NYILVÁNU L MEG. AZ EMBERISÉG EGÉSZÉRE VONATKOZÓAN ÁLLÍTHATJUK, HOGY MIND AZ EMBERI ÉLET FÖNNTARTÁSÁHOZ, MIND ANNAK ÉLVEZÉSÉHEZ NÉLKÜLÖZHETETLEN FELTÉTELEK KEDVEZŐTLENEN, ÉS EGYRE ROMLANAK. A FELTÉTELEK EGYRÉS ZT A TERMELÉSHEZ SZÜKSÉGÉS ERŐFORRÁSOK CSÖKKENÉSÉBEN, MÁSRÉS ZT MIND A TERMELÉST, MIND AZ ÉLETET LEHETŐVÉ TEVŐ „FÖNNTARTHATÓ RENDSZEREK” GYENGÜLÉSÉBEN NYILVÁNU LNAK MEG. EZZEL PÁRHUZAMOSAN AZ EMBEREK KÖZÖTT A JAVAK ELOSZLÁSÁNAK EGYENLŐTLENSÉGE BETEGESEN NAGY ÉS NÖVEKVŐ. EZ A KEVÉSSEL RENDELKEZŐKBE N EGYRÉS ZT FOKOZZA A HÁTRÁNYOK KEDVEZŐTLEN MEGÍTÉLÉSÉT (RELATÍV SZEGÉNY SÉG), MÁSRÉS ZT A FEJLŐDÉSHEZ EGYÉBKÉNT NÉLKÜLÖZHETETLEN, DE MÁR KRITIKUSAN NAGYRA NŐTT EGYENSÚLYTALANSÁG LABILISSÁ, KISZÁMÍTHATATLANNÁ TESZI A TÁRSADALMAK FEJLŐDÉSÉT. JAVAK ALATT NEMCSAK AZ ANYAGI JAVAK, ILLETVE A JÖVEDELEM, HANEM AZ ERŐFORRÁSOK, A HATALOM, A TUDÁS, AZ EGÉSZSÉG, A BIZTONSÁG, A SZÉP KÖRNYEZET STB. EGYARÁNT ÉRTENDŐ. EZEK CSAK RÉSZBEN FÜGGNEK ÖSSZE AZ ANYAGI JAVAK BIRTOKLÁSÁVAL.

A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ESZMÉJE

A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS LÉNYEGE AZ ERŐFORRÁSOK TARTAMOS HASZNÁLATA ÉS AZ ÉLETET FÖNNTARTÓ RENDSZEREK (ÉGHAJLAT, LÉGKÖR, KÖZÖSSÉGI ÉS ROKONI TÁMOGATÓ RENDSZEREK STB.) MŰKÖDŐKÉPES SÉGÉNEK MEGŐRZÉSE. EZ A KÉT MEGHATÁROZÓ JEGY SZÜKSÉGÉS, DE NEM ELÉGSÉGES FELTÉTELE A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ELVÁRT VÉGSŐ EREDMÉNYÉNEK: AZ EMBERISÉG VALAMENNYI TAGJÁNAK TARTÓSAN FÖNNÁLLÓ ELFOGADHATÓ ÉLETMINŐSÉGE.

A FENTI ELVÁRÁSOKNAK MEGFELELŐ EMBERI VISELKEDÉSRE AZOKBAN A TÁRSADALMAKBAN VAGY KÖZÖSSÉGEKBEN IS VAN ESÉLY, AHOL UGYAN NEM ISMERIK A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ESZMÉJÉT, DE KÖRNYEZETÜKKEL ÉS ÖNMAGUKKAL HARMÓNIA-

BAN ÉLNEK. A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS CSAK EGY BAJOKKAL ÉS VESZÉLYEKSEL TELETŰZDELT, EGYENSÚLYÁT KRITIKUS MÉRTÉKBEN ELVESZÍTETT VILÁGBAN NYER ÉRTELMET, Ahol a TERMÉSZETESEN ADÓDÓ HELYES VISELKEDÉST OLYAN KÉNY-SZERPÁLYÁK HATÁROZZÁK MEG, AMELYEKNEK ELLENÁLLNI CSAK TUDATOSAN KITŰZÖTT CÉLOKAT KÖVETVE, A KÉNYSZERPÁLYÁK ÖSSZEFÜGGÉSEIT ISMERVE, A VÁLTOZTATÁS SZÁNDÉKÁVAL LEHET.

A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉST ELŐSEGÍTENI AKARÓK SZÁMÁRA A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ELVEI FONTOS TÁMPONTOK LEHETNEK CSELEKVÉSEIK MEGÍTÉLÉSÉBEN. PÉLDÁUL A HOLISZTIKUS MEGKÖZELÍTÉS, A TARTAMOSSÁG, A MEGELŐZÉS ÉS AZ ELŐVIGYÁZATOSSÁG, AZ ALKALMAZKODÁSI FORMÁK MEGŐRZÉSÉNEK, A HELYI ERŐFORRÁSOK HASZNOSÍTÁSÁNAK, A STABILITÁS ÉS A SOKFÉLESÉG MEGŐRZÉSÉNEK, A KÖRNYEZETADEKVÁT HASZNOSÍTÁS, AZ ELTARTÓKÉPESSÉG SZERINTI HASZNÁLAT, A SZUBSZIDIARITÁS, A KÖRFOLYAMATOKBAN VALÓ ÖSSZEKAPCSOLTSÁG ELVE, A NEM ANYAGI ÉRTÉKEK HASZON ELVE, A TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK HASZNÁLATÁNAK ÉS MEGŐRZÉSÉNEK EGYIDEJŰSÉGI ELVE (GYULAI IVÁN, 1997). A HELYES CSELEKVÉSRE AZONBAN RECEPT NINCS, AZT MINDIG A HELYI FELTÉTELEKNEK MEGFELELŐEN LEHET CSAK MEGHATÁROZNI.

A GYAKORLAT

A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS KRITIKUS PONTJA A CÉLOK ÉS ELVEK ÖSSZEKAPCSOLÁSA A GYAKORLATI CSELEKVÉSSEL. EHHEZ NYÚJTANAK SEGÍTSÉGET A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS MÉRÉSÉRE TÖBBÉ-KEVÉSBÉ ALKALMAS MUTATÓK, A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS INDIKÁTORAI. EZEK BEÉPÍTÉSE KONKRÉT CÉLJAINKBA ALKALMAZHATÓBBÁ, MEGFOGHATÓBBÁ TESZI AZ ELVEKET. A MÉRHETŐSÉG AZONBAN NEM FELTÉTELE A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉST SZOLGÁLÓ ELVEKNEK, SŐT A MÉRÉSI IGÉNY TÚLHANGSÚLYOZÁSÁVAL A PROBLÉMA TÚLZOTT LEEGYSZERŰSÍTÉSE ÉS EZZEL ELTORZÍTÁSA KÖVETKEZHET BE. A MEGFELELŐ CSELEKVÉSRE NINCS RECEPT, DE SOKAT SEGÍTHET A MEGFELELŐ ÉRTÉKREND, A TUDÁS ÉS A JÓZAN ÉSZ. A FEJLESZTÉS KIEMELKEDŐEN FONTOS RÉSZÉ A TERÜLETFEJLESZTÉS, AMELY TERÜLETI EGYSÉGEKBE ÉS AZOK EGYMÁSHOZ FŰZŐDŐ VISZONYÁBAN JELENÍTHETI MEG A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ISMÉRVEIT. (A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS A TÁRSADALOM EGYES SZEKTORAINAK, INTÉZMÉNYEINEK, SZERVEZETEINEK VONATKOZÁSÁBAN IS ÉRTELMEZHETŐ, BÁR EZEKBE AZ ESETEKBE GONDOSAN ÜGYELNI KELL A HOLISZTIKUS MEGKÖZELÍTÉS ÉRVÉNYESÜLÉSÉRE.) A TERÜLETI EGYSÉGEK FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK FONTOSABB FELTÉTELEI A TERÜLETI TAGOLTSÁG, A TERÜLETI EGYSÉGEK ÉS A KÖZÖSSÉGEK AUTONÓMIÁJA (MAGAS SZINTŰ ÖNELLÁTÁS, BELSŐ IRÁNYÍTÁS, A HATÁRFORGALOM AKTÍV SZABÁLYOZÁSA) ÉS A KÜLSŐ KÁROSÍTÓ TÉNYEZŐKKEL SZEMBENI ELLENÁLLÓ, VÉDEKEZŐ KÉPESSÉGE.

A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS CSAK SOK EMBER CSELEKEDETÉN KERESZTŰL VALÓSULHAT MEG. NEM LEHET CSAK MEGFELELŐ TECHNOLÓGIÁKKAL, BERUHÁZÁSOKKAL, JOGSZABÁLYOKKAL EREDMÉNYT ELÉRNI AKKOR, HA CSAK EGY SZŰK KISEBBSÉG CSELEKSZIK A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ELVEI SZERINT. A NEVELÉS, AZ EMBEREK TUDATOSODÁSA ÉS TUDATÁNAK VÁLTOZÁSA TEHÁT STRATÉGIAI JELENTŐSÉGŰ.

A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS MEGÉRTÉSÉHEZ ELKERÜLHETETLEN OLYAN SZUBJEKTÍV, NEHEZEN MEGFOGHATÓ KIFEJEZÉSEK HASZNÁLATA, MINT „ELFOGDHATÓ ÉLETMINŐSÉG, BOLDOGSÁG, MEGFELELŐ FELTÉTELEK, BAJ STB.” EZEK ÉRTELMEZÉSE CSAK AZONOS PARADIGMATIKUS KERETEK KÖZÖTT GONDOLKODVA LEHET VITÁTÓL MENTES, EZÉRT A FÖNNTARTHATÓ FEJLŐDÉS MIBENLÉTÉBEN VALÓ EGYETÉRTÉS A KÜLÖNBÖZŐ PARADIGMÁK ALAPJÁN ÁLLÓ EMBEREK KÖZÖTT MEGLEHETŐSEN PROBLEMATIKUS.

LANTOS TAMÁS
AZ ORMÁNSÁG ALAPÍTVÁNY Vezetője

Ma az Ökotárs egyértelmű prioritásokat jelöl meg támogatási elveiben. Olyan – nem téma szerinti – prioritásokat, amelyek célja, hogy a támogatandó programok nemcsak a ma, de a holnap kihívásaira is választ adjanak. Nemcsak a támogatási elvek meghatározása változott. Az általános pályázati program mellett idén több olyan címkézett adományi program is indul, amely a hagyományos adományozás reaktív szemléletét meghaladva proaktív módon ad választ a független adományosztást érő kihívásokra. Három ilyen programunk az együttműködési, a megújult zöldmunka és az átfogó szervezetfejlesztési program. Az első kettőről az adományi programoknál, míg az utóbbiról a képzési programnál olvashatnak többet az éves jelentés böngészői. A szokásosnál hosszabbra nyúlt bevezető oka az, hogy nemcsak az elmúlt év eredményeit akarjuk felsorolni éves jelentésünkben, de szeretnénk megmutatni az utat, amelyen járunk. Az úthoz hozzátartozik a merre is, nemcsak a honnan. Különben is egy adományozó alapítvány

éves jelentését olvasókat inkább az izgatja, hogy mik lesznek a támogatási elvek, nem pedig hogy mik voltak. Ezért a tavalyi adományokról szóló beszámolóknál az új elvek szerint ismertetjük a példaként bemutatott projekteket, hogy ebből is kitűnjön a régi és az új közötti folytonosság, és egyértelművé váljanak a megszüntetve megőrzött adományi elvek.

1997. évi adományok

Ebben az évben is a civil környezetvédő szervezetek és a kis települések önkormányzatai pályázhattak hozzánk. Általános programunk keretében 80 pályázat 17,3 millió Ft, a határokon átnyúló program keretében 25 pályázat 6,6 millió Ft, a zöldmunka program keretében 13 pályázat 3 millió Ft támogatást kapott. Összesen tehát 118 pályázó részesült 27 millió Ft támogatásban 1997-ben. A részletesebb adományi statisztikák néhány oldallal hátrébb olvashatók. Következzenek hát támogatási elveink, és néhány jellemző példa támogatásainkra.

„Előnyben részesülnek azok a tervek, amelyek

– *a problémák gyökereire rendszerszemléletű megoldásokat kínálnak, túllépve a szokásos környezetvédelmi szektor megközelítésen*”:

A KISGYŐRI ÖNKORMÁNYZAT a település fenntartható fejlődési koncepciójának kidolgozására kapott támogatást.

A község a Bükki Nemzeti Park határán fekszik, természeti értékekkel megáldott település. Olyan, a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontokat is figyelembe vevő fejlesztési tervre volt szükségük, amely a természeti értékek védelme mellett tisztas megélhetést is biztosít a lakosoknak.

„– *erősítik a civil szervezetek mozgalmi jellegét, közvetlen akciókkal érik el céljaikat*”:

Idén is többen kaptak támogatást az állami környezetvédelmi döntéshozatalban való társadalmi részvétel erősítésére. A DOROGI KÖRNYEZETVÉDELMI EGYESÜLET a dorogi égetőmű működésének figyelemmel kísérésére kapott adományt szakértői díjak fedezésére. A HATVANI KÖRNYEZETVÉDELMI EGYESÜLET egy városi benzinkút-

telepítést akadályozott meg Ökotárs segítségével. Az Alföldön tevékenykedő NIMFEA EGYESÜLET a tűzok populációt veszélyeztető útépítés ellen léphetett fel hatékonyan támogatásunkkal.

„– *növelik a zöld szervezetek társadalmi bázisát, tagságát, lakossági kapcsolataikat, társadalmi elismertségüket*”:

A nyíregyházi ÁLLATBARÁT ALAPÍTVÁNY sikeres állatvédelmi szemléletformáló utcai rendezvénysorozatot szervezett.

A HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI IFJÚSÁGI TERMÉSZETVÉDŐ KÖR és a BÉKE KÖVETEI romániai környezetvédő szervezet látványos parképítésbe fogott Nagyváradon a határokon átnyúló környezetvédelmi program támogatásával. A kampányba tudatosan beépítették a szemléletformálást, a lakossági kapcsolatok erősítését.

„– *fokozzák az együttműködést a környezetvédő civil szervezetek és a társadalom más szereplői (más civil szervezetek, az állami, önkormányzati és üzleti szektor) között és a környezetvédő mozgalmakon belül*”:

A dorogi BENEDEK ENDRE BARLANG-

KUTATÓ EGYESÜLET konferenciáját támogattuk, amely az önkormányzatok és a civil szervezetek közötti természetvédelmi együttműködés lehetőségeiről szólt. A nyíregyházi E-MISSZIÓ EGYESÜLET három ország civil szervezeteit összefogó felső-tiszai vízvédelmi együttműködési programja kapott adományt a határokon átnyúló környezetvédelmi programból. A mezőberényi I. SZ. ÁLTALÁNOS ISKOLA SZÜLŐI MUNKAKÖZÖSSÉG EGYESÜLETE szelektív hulladékgyűjtési programot szervezett, nagymértékben bevonva a település cigánylakosságát. Ők az Autonomia és az Ökotárs Alapítvány közös Zöldmunka programjától kaptak támogatást.

„– elsősegítik a zöld gondolkodás és életmód elterjedését, az emberek belső érését”:

Alapítványunk támogatásával az ORMÁNSÁG ALAPÍTVÁNY negyedévente rendezi meg Drávafokon a Foki Disputát, ahol a világ problémáinak megoldásáról elmélkedhetnek az érdeklődők. A pécsi PUBLIKUM RÁDIÓ Ökomackó című környezetvédelmi

műsorának költségeire kapott adományt. A HUMUSZ kiadványa, a Kukabúvár – amelyről sokan állítják, hogy a legjobb hazai mozgalmi lap – is támogatásunkkal jelenhetett meg 1997-ben.

„– választ adnak az új közép-kelet-európai kihívásokra”:

Az Ökotárs gyorssegéllyel támogatta a MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGÉT, hogy kiadványt készíthessenek a Multilaterális Befektetési Egyezményről szóló tárgyalások idején. Az egyezmény elfogadása katasztrofális következményekkel járna hazánk gazdasági, társadalmi, környezeti viszonyaira. A határokon átnyúló környezetvédelmi programból kapott adományt a KERÉKPÁRRAL KÖZLEKEDŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE egy közép-európai kerékpáros konferencia szervezésére. A szervezők remélik, hogy a konferencia eredményeként megerősödik a regionális együttműködés.

AZ ÁLLATBARÁT ALAPÍTVÁNY 1993-BAN ALAKULT NYÍREGYHÁZÁN. LEGFONTOSABB TEVÉKENYSÉGÜNK AZ ÁLLATVÉDELMI SZEMLELETFORMÁLÁS ÉS EZEN KERESZTÜL AZ ÁLLATOK VÉDELME. ÖT ÉVE MŰKÖDTETÜNK EGY ÁLLATOTTHONT IS, DE EZ A TEVÉKENYSÉG CSAK TŰNETI KEZELÉSE A PROBLÉMÁNAK. A LEGFONTOSABB A MEGELŐZÉS, MELYET AZ EMBEREK GONDOLKODÁSMÓDJÁNAK MEGVÁLTOZTATÁSÁVAL PRÓBÁLUNK ELÉRNİ. 1997-BEN – AZ ÖKOTÁRS ALAPÍTVÁNY TÁMOGATÁSÁVAL – SZEMLELETFORMÁLÓ TEVÉKENYSÉGÜNK EDDIGI LEGSIKERESEBB ÉVÉT ZÁRTUK.

A LAKOSSÁG EGYRE AKTÍVABBAN ÉRDEKLŐDIK MUNKÁNK IRÁNT. A NYÍREGYHÁZI KÉPVISELŐ-TESTÜLETNÉL SAJNOS AZ ÁLLATVÉDELEM SOKADRANGÚ KÉRDÉS, DE A LAKOSSÁG NYOMÁSÁNAK KÖSZÖNHETŐEN TÖBB KEDVEZŐ DÖNTÉS SZÜLETETT A KÖZGYŰLÉSEKEN.

- EBBEN AZ ÉVBEN SIKERÜLT MEGJELENTENÜNK EGY SZEMLELETFORMÁLÓ KIADVÁNYT „EGY VÉR BŐL VALÓK VAGYUNK...” CÍMMEL, AMELY NAGY SIKERT ARATOTT ÉS HETEK ALATT ELFOGYOTT.

- RAJZPÁLYAZATOT HIRDETTÜNK HÁROM KATEGÓRIÁBAN, MELYNEK ISMÉT NAGY SIKERE VOLT. EZT AZ IS BIZONYÍTTJA, HOGY 626 PÁLYAMŰ ÉRKEZETT BE.

NEHÉZ VOLT A DÖNTÉS, ÍGY AZ ELSŐ HÁROM HELYEZÉSEN KIVŰL TÖBB RAJZOT KÜLÖNDÍJJAL JUTALMAZTUNK. A DÍJKAT AZ ÁLLATVÉDELMI VILÁGNAP RENDEZVÉNYÉN ADTUK ÁT.

- AUGUSZTUS 24-ÉN A BÚJTOS-TÓNÁL (NYÍREGYHÁZA BELTERÜLETÉN LÉVŐ TÓ) ÁLLATVÉDELMI FESZTIVÁLT RENDEZTÜNK. A PROGRAMBAN SZEREPELT:

- ÁLLATVÉDELMI STANDOK: ÖT KÜLÖNBÖZŐ STANDON ÁLLATVÉDELMI KÉRDÉSEKRŐL, PROBLÉMÁKRŐL, MEGOLDÁSI

LEHETŐSÉGEKRŐL VOLT SZÓ (SZŐRMEELLENES STAND, ÁLLATKÍSÉRLETEK, HUMÁNUS ÁLLATTARTÁS, VADON ÉLŐ ÁLLATOK BEFOGÁSA, ÉSSZERŰ VADÁSZAT);

- GYERMEKIÁTSZÓHÁZAT SZERVEZTÜNK ÉS VETÉLKEDŐKET TARTOTTUNK GYEREKEKNEK. A SZÍNPADON KONCERTEK VOLTAK, A SÁTRAKBAN PEDIG LAPCSÁNKÁT ÉS ÜDÍTŐT ÁRUSÍTOTTUNK, AMELYNEK A TELJES BEVÉTELE ADOMÁNY VOLT AZ ALAPÍTVÁNY JAVÁRA.

- OKTÓBER 4-ÉN, AZ ÁLLATVÉDELMI VILÁGNAPON EGÉSZ NAPOS SZEMLELETFORMÁLÓ RENDEZVÉNYT SZERVEZTÜNK NYÍREGYHÁZA BELVÁROSÁBAN. A MEGNYITÓ UTÁN KIHÍRDET-

TÜK AZ ÁLLATVÉDELMI TÉMÁJÚ RAJZPÁLYAZAT EREDMÉNYÉT, ÉS KIÁLLÍTOTTUK A LEGSIKERESEBB ALKOTÁSOKAT. AZ AKCIÓRA GONDOLATÉBRESZTŐ TRANSPARENTSEKET KÉSZÍTETTÜNK A KÖVETKEZŐ TÉMÁKBAN: ÁLLATKÍSÉRLETEK, SZŐRMEKERESKEDELEM, ÉSSZERŰ VADÁSZAT, HUMÁNUS ÁLLATTARTÁS. AZ AKCIÓ FŐ CÉLJA AZ EMBEREKKEL VALÓ BESZÉLGETÉS VOLT. NEM VOLT KÖNNYŰ AZ EMBEREKET SZÓRA BÍRNI, DE AZ KIDERÜLT, MINDENKINEK VANNAK AZ ÁLLATVÉDELEM MEL PROBLÉMÁI. AZ EMBEREK ZŐME NAGYON NEHEZEN BEFOLYÁSOLHATÓ, ÉS HA RÁJÖN, HOGY HIBÁZIK, AKKOR

SEM ISMERI EL MÁSOK ELŐTT. EZÉRT NEHÉZ MEGÁLLAPÍTANI, HOGY MILYEN VOLT A HOSSZAS BESZÉLGETÉSEK HATÁSA. A LEGTÖBB EMBER A SZOMSZÉDJÁRA PANASZKODOTT. S VOLT OLYAN, HOGY KIDERÜLT, AZ Ő ÁLLATAI SINCSENEK JOBBAN TARTVA, GONDOZVA. AZ BIZTOS, HOGY ELGONDOLKODTAK A PROBLÉMÁKON, ÉS REMÉLHETŐLEG TOVÁBBI BESZÉLGETÉSEKET KEZDEMÉNYEZNEK ISMERŐSEIKKEL.

NYÍREGYHÁZA, 1998. MÁJUS 11.

*INÁNTSY PAP SÁNDOR
TITKÁR*

PÁLYÁZATI LEHETŐSÉGEK 1998-BAN

Általános pályázati program

Az általános program keretében legfeljebb 300 ezer Ft-os támogatást igényelhetnek civil szervezetek és kistéleplések önkormányzatai.

A pályázatok folyamatosan beadhatók, határidő nincs.

A kuratórium hathetente dönt a támogatásokról.

Pályázati útmutató és adatlap az alapítvány címén kérhető.

Az 1998-ban szétsztható keret 8 millió Ft.

Együttműködési pályázati program

E program keretében a környezet és a társadalom érdekeit széles körű összefogással szolgáló programok megtervezésére és végrehajtására igényelhetnek legfeljebb 2 millió Ft támogatást elsősorban környezetvédő civil szervezetek által koordinált szövetségek, hálózatok, alkalmi koalíciók. Támogatás

igényelhető országhatáron átnyúló környezetvédelmi együttműködésre is.

Együttműködési pályázatok támogatására 17 millió Ft áll rendelkezésre 1998-ban.

Zöldmunka program

Az Ökotárs és az Autonómia Alapítvány által közösen meghirdetett program célja

a fenntartható vidékfejlesztési programok támogatása, amelyeket cigány és nem cigány emberek közösen hajtának végre. Első körben a vidékfejlesztési programok tervezésére igényelhető legfeljebb 300 ezer Ft támogatás, majd pedig a legjobb programtervek megvalósítására is.

Virtuális Alapítvány

Az Ökotárs Alapítvány segítségével a környezetvédő szervezetek az egyesült államokbeli Virtuális Alapítvány Internet weboldalaira helyezhetik el adományi kérelmeiket.

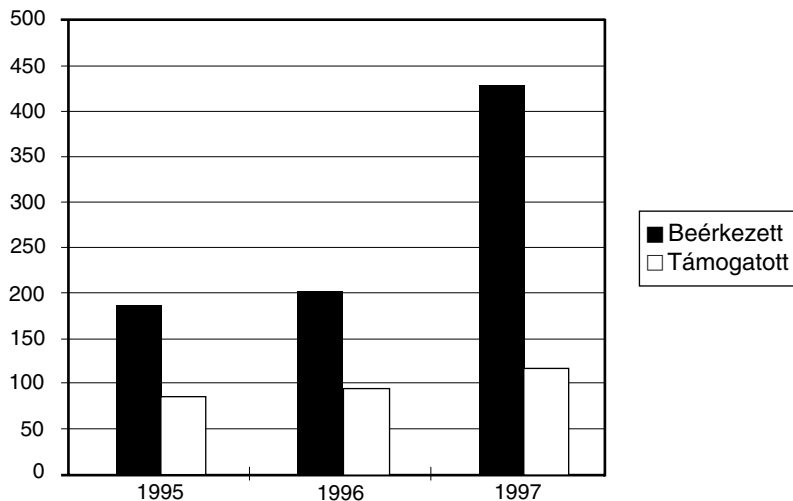
Adományi statisztikák

1994, 1995 és 1996 összehasonlítása

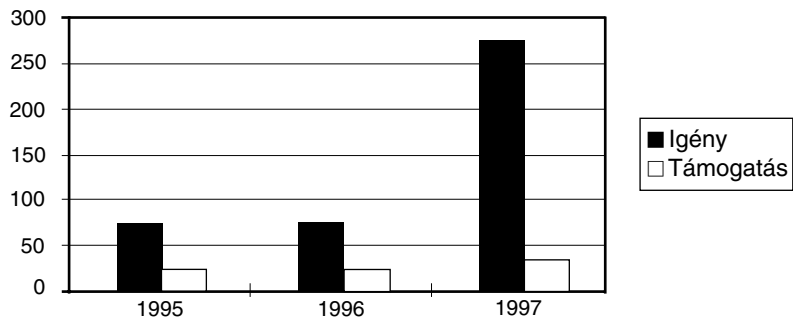
	1995	%	1996	%	1997	%
Beérkezett pályázatok száma	184		202		430	
Ebből támogatottak száma	81	44%	94	47%	118	27%
Összes pénzigény (millió Ft)	70,3		71,1		274	
Összes megítélt összeg (millió Ft)	17,3		18,2		26,9	
Adományok Budapesten kívülre	61	75%	72	77%	96	81%
Adományok Budapestre	20	25%	22	23%	22	19%
Az adományok megoszlása						
0 – 199 999	43	53%	58	62%	61	52%
200 000 – 499 999	30	37%	33	35%	50	42%
500 000 –	8	10%	3	3%	7	6%

Az 1997-es Zöldmunka pályázatok egy részét (35 pályázatot 14 millió Ft értékben) az Autonómia Alapítvány támogatta.

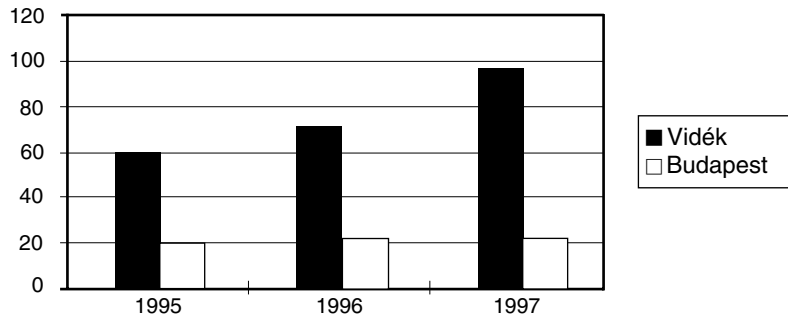
Beérkezett és támogatott pályázatok aránya (db)

Beérkezett pénzigény és támogatás aránya (millió Ft)

Adományaink területi megoszlása (db)

Adományaink megoszlása megyék szerint 1997-ben

KÉPZÉSI PROGRAMUNK

Megtapasztalva a részvételi elven alapuló szervezetfejlesztő képzések (tréningek) előnyeit, lehetőségeit, az Ökotárs Alapítvány 1993 óta foglalkozik szervezetfejlesztő képzések megrendezésével. Ebből a tevékenységből nőtt ki az alapítvány képzési programja, melyet az alapítvány Facilitátor Csoport valósít meg. A tréningek beindításánál sokat segítettek az egyesült államokbeli Community Organizing Project (Közösségfejlesztő Program) és Joe Szakos tréner tapasztalatai.

Részvételi elv – állampolgári részvétel

Részvételi elvű képzéseink hasznos módszert nyújtanak mind a társadalmi szervezetek fejlesztésében, mind a környezetvédelmi kérdésekben megnyilvánuló állampolgári részvétel erősítésében. A képzéseken mindenkitől

elvárt az aktív részvétel a kétirányú tapasztalatcserében. A szervezetfejlesztő képzéseken résztvevőként megszokott aktivitás kisugárzódik a civil életbe is, és önállóbb, felelősségteljesebb állampolgári magatartást eredményez.

Ez hozzájárul a civil szervezetek erősödéséhez, legfontosabb erőforrásuk:

tagjaik, munkatársaik emberi erőforrásainak fejlesztésén keresztül. A környezetvédő mozgalom belső fejlődésében és demokráciájának erősödésében is fontos szerepet tölt, töltött be képzéseink alapszemlélete.

A változó társadalom által egyre újabb kihívá-

sok elé állított állampolgár (és rajta keresztül a civil szervezet) csak úgy haladhat előre, ha kész a folyamatos tanulásra, és az új helyzetekhez való alkalmazkodásra. Ehhez a tréningmódszer nyújt megfelelően rugalmas terepet.

KÜLDETÉSÜNK

CÉLUNK A CIVIL TÁRSADALOM, AZON BELÜL ELSŐSORBAN A ZÖLD SZERVEZETEK ERŐSÍTÉSE. TEVÉKENYEN RÉSZT KÍVÁNUNK VENNI EGY HATÉKONY, SOKSZÍNŰ, EGYÜTTMŰKÖDŐ, TÁRSADALMILAG ELISMERT, ERŐS CIVIL MOZGALOM KIMUNKÁLÁSÁBAN. ÉZT CÉLOZZÁK A MOZGALMI TAPASZTALATAINK ALAPJÁN VÉGZETT SZERVEZETFEJLESZTÉSEK, FACILITÁLÁSOK, TANÁCSADÁSOK ÉS KIDOLGOZOTT SZAKANYAGOK.

Mindez a gyakorlatban

A társadalmi részvétel erősítése és a fenntartható földhasználat előmozdítása volt a holland kormány MATRA alapja által finanszírozott projektünk célja, melyben partnerünk volt a European Center for Nature Conservation, a Göncöl Alapítvány és az Ormánság Alapítvány. Munkánk során célunk volt:

- a helyi környezetvédő társadalmi szervezetek felkészítése, hogy erősíteni tudják a helyi közösséghez fűződő kapcsolatukat és a lakosság környezet iránti érzékenységét;
- a fenntartható mezőgazdaság koncepciójának és módszereinek bemutatása, népszerűsítése.

A projekt keretében szervezetfejlesztő képzéseket tartottunk környezetvédő civil csoportoknak, és nyolc szervezetet segítettünk „fenntartható földhasználat” kampányuk során.

Képzéseink fókuszja az évek során eltoló-

dott az egyedi, adott témában folytatott képzésekről az átfogó szervezetfejlesztési programok felé. Ezekben már egy adott csoporttal dolgozunk együtt, az ő problémáikra „szabott” képzéseket, illetve folyamatsegítést nyújtva. A civil szervezettel való együttműködés itt már hosszabb időre szól, ezzel lehetőséget adva

egy mélyebb tréner–szervezet kapcsolat kialakítására, mely az igazán hatékony munka alapja. A PHARE Demokrácia program által támogatott képzéseink is ilyen szervezetfejlesztő tréningprogramokra szóltak, hozzátevé, hogy képzéseinkbe beépítettük a folyamatsegítő

/facilitátor módszerek oktatását, illetve külön képzéseket tartottunk, hogy a helyi szervezeteknek is legyen olyan tagja, aki képes tervezési folyamatokat levezetni, döntéseket facilitálni, így tapasztalataink átadásával megsokszorozhatjuk azok hatását.

Alapítványunk képzési programjával is tevékenyen részt kíván venni a határon átnyúló kezdeményezések támogatásában. Ezt szolgálja az erdélyi civil szervezeteknek tartott számos tréningünk.

Képzéseink témái

Tematikus képzések

- összejövetelek szervezése;
- adományszerzés;
- emberek bevonása, tagtoborzás;
- stratégiatervezés;
- munkaszervezés;
- kommunikáció;
- akciószervezés;
- lobbyzás, érdekérvényesítés;
- térségfejlesztési stratégiák kidolgozása;
- fenntartható fejlődés kérdései.

Folyamatsegítés (facilitálás)

Az általunk nyújtott támogatás másik formája lehet a csoportok belső fejlesztése (például csoportépítés, stratégia tervezése a csoporttal), vagy konkrét problémára megoldást kereső csoportok segítése (például összejövetelek levezetése, kampányszervezés).

Képzéseink 1997-ben

Facilitátor módszerek

HALIT Öko Klub, *stratégiatervezés*

BOCS Alapítvány, *akciószervezés*

Természet Ébredése Társulat, *akcióterv*

Abauji Természet- és Környezetvédő Egyesület, *akciótervezés*

E-Misszió Egyesület, *szervezetfejlesztés*

Független Öko Klub, *stratégiatervezés*

FÖK, *PR*

Ökokrízis, *akciótervezés*

Foki Disputa, *párbeszédkör*

Szentendre Művészetéért Alapítvány, *stratégiatervezés*

Független Öko Klub, *tagtoborzás*

Természet- és Környezetvédelem Csongrádi

Egyesülete, *kommunikáció*

Ökokrízis, *folyófigyelő hálózat szervezése*

Foki Disputa, *párbeszédkör*

E-Misszió, *szervezetfejlesztés*

Foki Disputa, *párbeszédkör*

Erdélyi Magyar Műszaki Társaság, *stratégiatervezés*

Független Öko Klub, *hálózatépítés*

Ökokrízis, *szervezetfejlesztés*

Amöba, *lobby módszerek*

Tiszta Forrás, *programtervezés*

Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület,

munkatervezés

„Bíró Lajos” Ökológiai Társaság, *stratégiatervezés*

Zöld Érdek Alapítvány, *lobbymódszerek*

Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület,

kommunikáció

Ökokrízis, *akciótervezés*

Facilitátor módszerek

GAIA Alapítvány, *szervezetfejlesztés*

Szentandrás Népfőiskola, *szervezetfejlesztés*

Hajdúsági Civilekért Alapítvány, *forrásszerzés*

Erdélyi Magyar Műszaki Társaság, *stratégiatervezés*

Székesfehérvári Nagycsaládosok Egyesülete,

stratégiatervezés

Szentandrás Népfőiskola, *szervezetfejlesztés*

KÖT, *facilitálás*

„BOROSTYÁNKŐ ÚT” PROGRAM

A program küldetése

„Századokon át kereskedők utaztak az ősi Borostyánkő úton, hogy javakat és gondolatokat cseréljenek. Ezek az értékes árucikkek összekötötték a különböző nemzeteket és kultúrákat. Ma egy új Borostyánkő út kapcsolja össze Lengyelországot, Szlovákiát és Magyarországot egy újjáéledő Közép-Európában.

Krakkótól Besztercebányán át Budapestig az új típusú együttműködés képessé teszi a történelmi folyosó mentén élő embereket és közösségeket, hogy létrehozzák a fenntartható fejlődést, megőrizve, megvédve és megújítva hagyományos tájait, kulturális és természeti értékeit. A „Borostyánkő út” keretet ad a helyi, regionális és határokon átnyúló együttműködésnek, kiterjesztve a történelmi folytonosságot, hogy hidakat építsünk a jövőbe.”

A program megalkotói

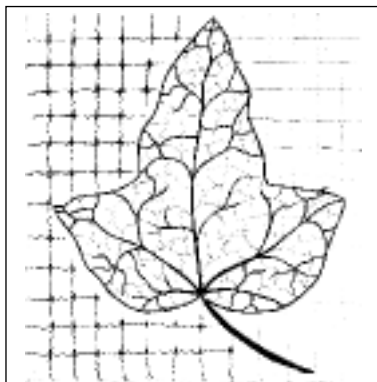
A szlovák, a lengyel és a magyar alapítványok közösen dolgozták ki

a programot, amelyben a helyi választók törekvéseit szeretnénk támogatni, ezáltal gyorsítani a fejlődés megindulását a kisvárosokban és falvakban.

Földrajzi határai

A magyarországi szakasz (mérsékelt rugalmassággal kezelendő) határai: nyugaton a 10-es főút, keleten az Aszód-Balassagyarmat vasútvonal.

A földrajzi viszonyokon kívül a szociálgazdasági kapcsolatok, a közösségek „Borostyánkő út” iránti érdeklődése és a tradíciók vagy a polgári aktivitás lehetőségei fogják meg-
szabni a „határokat”.

A program eseményei 1997-ben

A program szeptember elején indult. A kezdeti időszakban a polgármestereknek, a térségben működő civil szervezetek képviselőinek mutattuk be a programot, és felmértük az érdeklődési fokot is. Ezzel párhuzamosan felkutattuk

a pályázati lehetőségeket, és olyan embereket kerestünk meg, akik településfejlesztéssel foglalkoznak, és akik a későbbiekben segíthetnek a program megvalósításában.

A program jövője

A „Borostyánkő út” katalizálni szeretné a civil, az önkormányzati és a gazdasági szféra közötti együttműködés kialakulását; segíteni szeretné a civil szervezeteket programjaik megvalósításában (például adatbázis, pályázati lehetőségek felkutatása, tréningek stb.) A következő lépések: a térségben működő

szervezetekkel közösen stratégia és munkaterv kidolgozása; a koordinátori tevékenység keretében leltárkészítés kérdőívek segítségével, ezek összegzése, feldolgozása és továbbítása a programba bekapcsolódó szervezetek felé.

„KÖZÖSSÉGEK JOGA AZ INFORMÁCIÓHOZ” PROGRAM

Az Ökotárs egyik legfiatalabb programja közös cseh–szlovák–magyar kezdeményezésként egy PHARE adomány jóvoltából indult 1997 nyarán az alábbi célokkal:

- a környezetvédelmi szervezetek hatékonyságának növelése a környezeti információk megszerzésében, az ismeretek és a gyakorlat elterjesztése;
- a nemzetközi, illetve szektorok közötti (ipar, közigazgatás) együttműködés serkentése.

A nemzetközi programot a cseh Partnership munkatársai koordinálják 1996 áprilisa óta az Environmental Training Programme szlovákiai szervezetével együttműködve. Noha céljaink közösek, a programcélok tág meghatározása lehetővé teszi a rugalmasságot és a helyi körülményekhez, prioritásokhoz való alkalmazkodást, ezért a hangsúly országonként eltérő. Míg Szlovákiában a környezeti információkhoz való hozzáférés alapvető feltételeinek megteremtése és tisztázása a

fő kérdés, a csehek a veszélyesanyag-kibocsátás újfajta, egységes nyilvántartási formájának, a Pollution Release & Transfer Register (PR TR) bevezetésére, valamint a szennyezők és a helyi közösségek közötti önkéntes Good Neighbour Agreement (jószomszédsági egyezmények) elterjesztésére összpontosítanak. Tapasztalataikat hosszabb távon mi is szeretnénk felhasználni, például tervezzük a PR TR rendszerekről szóló kiadvány lefordítását.

A magyarországi program előzetes tájékozódás után 1996 szeptemberében kezdődött. Az igények és a helyzet felmérése után kiválasztottuk azokat a fő területeket, amelyekre a program tevékenységét összpontosítjuk:

- a környezeti információk megszerzésével kapcsolatos gyakorlati módszerek (tippek és trükkök) megismertetése, a szervezeteknél felgyülemlett ez irányú tapasztalat közkinccsé tétele;
- a területen zajló törvénykezési folyamatok nyomon követése, ideértve az arhusi konferencián elfogandó Társadalmi Részvételi Egyezményt is;

- konkrét témaként a fogyasztóvédelmet mint információszerzési szempontból fontos, de eddig meglehetősen elhanyagolt területet választottuk.

Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy Magyarországon az utóbbi években elfogadott törvényeknek köszönhetően – itt elsősorban a környezetvédelmi és az adatvédelmi törvényre kell gondolni – a témakör jogi szabályozottsága magas színvonalúnak tekinthető. A gyakorlati alkalmazással azonban számos probléma van: gyakran sem a környezetvédő szervezetek, sem a hatóságok nincsenek tisztában jogaikkal és kötelezettségeikkel. Első lépésként ezért november végen egynapos műhelybeszélgetést rendeztünk, amelyre a témával foglalkozó környezetvédelmi szervezetek képviselőit hívtuk meg. Célunk az információszerzést nehezítő, tipikus akadályok és problémák feltárása, valamint megoldási ötletek keresése volt. Bár az ugyanakkor tartott sok egyéb rendezvény miatt elég kevesen jöttek el, érdekes és a jövőben haszonnal forgatható lista alakult ki a problémákról és a megoldási

lehetőségekről. Kiderült, hogy a hatóság túlterheltsége és tudatlansága, a zöldek tájékoztatlansága, nem megfelelő fellépése, valamint személyes és anyagi érdekek egyaránt nehezítik a kommunikációt. A folyamatot három irányba szeretnénk kiterjeszteni:

I. 1998 elejére újabb egynapos tanácskozást tervezünk, amelyre ezúttal a különböző környezetvédelmi hatóságok egy-egy képviselőjét is meghívjuk (önkormányzat, Környezetvédelmi Felügyelőség, ÁNTSZ stb.), az ő nézőpontjuk, problémáik megértése, és a hozzájuk forduló környezetvédő szervezetekkel kapcsolatos tapasztalataik megismerése céljából.

II. Szerkesztés alatt áll egy kézikönyv, *Zöld szervezetek és környezeti információk* címmel. A gyakorlatorientált útmutató három részre oszlik:

- a téma jogi hátterének ismertetése, az idevágó jogszabályok közérthető magyarázatával;
- a környezeti információszerzésben fontos hatóságok és hatáskörüik bemutatása;
- zöld szervezetektől gyűjtött esettanul-

mányokon keresztül mások számára is felhasználható gyakorlati ötletek nyújtása. Ezt a kiadványt valamennyi zöld szervezethez szeretnénk eljuttatni, munkájuk megkönnyítésére és a hatóságokkal való együttműködés bátorítása érdekében.

III. Az összegyűjtött tapasztalatokat 1998 folyamán a Facilitátor Csoporttal együtt szervezendő tréningeken szeretnénk hasznosítani.

Az információszerzésen belül Magyarországon a fogyasztóvédelem témáját helyeztük előtérbe, amely környezeti és információs szempontból egyaránt fontos, de sajnálatosan elhanyagolt terület. A mozgalomban csak nagyon kevés szervezet, köztük is elsősorban a Hulladék Munkaszövetség szentel figyelmet ennek. Célunk, hogy a hagyományos „népi ellenőr” hozzáállással szemben elterjesszük az ökológiai fogyasztóvédelmet, tudatosítsuk – mind a zöld szervezetekben, mind a lakosság körében – az alábbi szempontok fontosságát:

- etikus fogyasztás: a vásárlói választások következményei;

- reklámok és termékjelzők (öko, bio stb.) értelmezése;
- élelmiszeradalékok és jelölésük kérdése;
- csomagolóanyagok környezeti következményei;
- mosó-, tisztító- és takarítószerek ökológiai hatásai;
- háztartási hulladékgazdálkodás;
- gyermekjátékok egészségkárosító veszélyei.

Az év második felében elsősorban a fogyasztóvédelmi törvénnyel foglalkoztunk. Sajnos ezt november végén szokatlanul gyorsan megszavazta az Országgyűlés, így sok befolyásolási lehetőségünk nem maradt. A továbbiakban elemezzük a súlyos hiányosságokat is tartalmazó törvény adta lehetőségeket. A HUMUSZ-szal közös kiadványokat is szeretnénk megjelentetni. E sorozat első darabja a *Génmanipuláció és genetikai környezetszennyezés* című könyvecske, amely egy különleges, ugyanakkor nagyon aktuális probléma, a géntechnológia környezeti-, egészségügyi veszélyeinek elemzésére vállalkozik.

MIBEN TUDUNK MÉG SEGÍTENI?

ÁLTALÁNOS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

Alapítványunk negyedik elkülönülő programja az általános segítségnyújtás. A környezetvédő társadalmi szervezeteknek és azok képviselőinek, szakértőknek, hatóságoknak, a lakosságnak, hazaiaknak és külföldieknek egyaránt rendelkezésére állunk.

Munkánknak ez azon része, ami mindennapjainkat áthatja, hiszen olyan dolgokra gondolunk itt, mint információk átadása, találkozók szervezése, szakértők, hatóságok összekapcsolása a társadalmi szervezetekkel, pályázatírási segítségnyújtás stb.

Célunk, hogy programjaink egységet alkossanak, kiegészítsék egymást, a képzések és az anyagi támogatás pozitív hatásai egyszerre érvényesüljenek. Hisszük, hogy ez a legjobb módja alapítványunk küldetésének beteljesítésére.

E programponton belüli konkrét tevékenységeink példaként:

- rendszeres havi egyeztető fórum szervezése környezet- és természetvédő társadalmi szervezetek részére;
  - pályázati tanácsadás, telefonos és személyes konzultáció (saját adományi programjainkhoz és a KKA adományi programjához egyaránt a stáb és a Facilitátor Csoport segítségével);
  - tematikus találkozók szervezése, illetve szervezési segítség nyújtása, ehhez igény szerint helyszín, technikai háttér, anyagi források biztosítása;
  - segítség sajtótájékoztatók szervezéséhez (sajtólista, helyszín, technikai háttér);
  - információk nyújtása hazai és nemzetközi szinten (civilök, szakértők, kormányzati szervek összekapcsolása).
- Fenti tevékenységeinket a jövőben is folytatni kívánjuk, segíteni szeretnénk a zöld mozgalom és a társadalom egyéb szektorai közötti együttműködést, és természetesen részt kívánunk venni a mozgalom belső ügyeiben is.

KKA (KÖZPONTI KÖRNYEZETVÉDELMI ALAP)

ADOMÁNYI PROGRAM

Az Ökotárs Alapítvány 1997 áprilisában nyerte el a környezet- és természetbarát szervezetek és alapítványok tevékenységének támogatására elkülönített KKA-keret pályáztatásának jogát.

A pályázati rendszer kialakítása során sikerült az Ökotárs pályázóbarát rendszerből a fontosabb elemeket itt is felhasználni. A pályázati kiírást, pályázati adatlapot a mozgalom által megválasztott bíráló bizottsággal együtt készítettük el. Több mint ezer, az Ökoszolgálat és a saját adatbázisainkban szereplő társadalmi szervezet címére postáztuk a pályázati csomagot. A Facilitátor Csoport tagjai pályázati tanácsadást nyújtottak, ennek is köszönhető, hogy 1997-ben 795 pályázat érkezett be. A pályázatok kezelésénél az Ökotárs hagyományaihoz hasonlóan rugalmasan jártunk el, például a hiányosan beérkezett pályázatok küldőitől hiánypótlást kértünk.

A pályázatok feldolgozásában önkéntesek is részt vettek, és a bíráló bizottság

munkáját is folyamatosan segítettük az elbírálás öt napja alatt. A lebonyolítás második szakaszában a támogatott pályázókkal a KTM kötött szerződést, de a szerződéskötésben és a támogatási összegek eljuttatásában már mi is közreműködtünk. Mi szerveztük a bíráló bizottság regionális találkozóit, ahol a bizottság tagjaival találkozhattak a támogatott szervezetek képviselői. A pályázatok beszámolóinak ellenőrzése, majd a következő támogatási részlet utalásának elindítása is a mi feladatunk volt.

A minisztériummal és a bíráló bizottsággal sikerült olyan munkakapcsolatot kialakítani, amely jelentősen meggyorsította a KKA adományi program lebonyolítást. Ennek eredménye, hogy az Ökotárs Alapítvány az 1998–1999-es évben is elnyerte a KKA adományi program lebonyolításának jogát.

REGIONÁLIS LEHETŐSÉGEK

A regionalitás mint érték

Talán elcsépelten hangzik, hogy a természet és a környezet nem ismeri el a mesterségesen kialakított határokat, a folyók átfolyanak országhatárokon, a légszennyezés útlevél nélkül terjed, a természeti képződmények a határok semmibe vételével rendeződnek védendő értékekké.

Amint az történetünkéből is kitűnik, az Ökotárs Alapítvány, illetve annak jogelődje, a Partnership Program (teljes nevén Environmental Partnership for Central Europe, azaz EPCE) szorosan kötődik a regionalitáshoz, a „közép-európaisághoz”. Ez alatt elsősorban azt értjük, hogy cseh, lengyel és szlovák testvérirodáinkkal a kezdetektől nagyon szoros, szinte napi kapcsolatban vagyunk, így folyamatosan tájékozódunk és tájékoztatunk nemzetközi, regionális eseményekről. Megalakulásunk, 1991 óta közös ösztöndíjas programokat szervezünk, ahol a négy ország, sőt a szomszédos országok képviselőit taníttatuk. Rendszeresek a közös stáb és igaz-

gatósági ülések, hagyománnyá vált az éves Adományozói Közgyűlés. 1994 óta, egy új támogató alapítványnak köszönhetően, külön pénzügyi alapja lett a határokon átnyúló adományi programoknak. Ez azért különösen fontos, mert az úgynevezett „partnership modellt” (gyors, rugalmas, felhasználóbarát, nem bürokratikus kisadományi program, segítségnyújtás az ébredező társadalmi szervezetek részére) mi is és adományozóink is szerették volna keleti szomszédaink felé kiterjeszteni, de arra, hogy Romániában, Ukrajnában vagy a Baltikumban EPCE irodák nyíljanak, nem volt lehetőség. Egyébként a fent említett modell később több szervezet kisadományi programjának lett az alapja, például a volt Szovjetunió területén működő ISAR irodákban, vagy a REC helyi programjainál.

Az EPCE az idők során szervezetileg átalakult, 1994 és 1996 között minden országban önálló alapítvánnyá vált. Ettől még eredeti küldetésünk – források és segítség nyújtása környezetvédő társadalmi szervezeteknek – lényegében nem

változott, csak kibővült újabb programokkal, mint például a képzések, szemináriumok, fórumok szervezése, a Közösségek joga a tudáshoz vagy a Borostyánkő út program. Az átalakulással azonban meg kell fogalmaznunk távlati céljainkat, szembesülnünk kell a nehézségekkel és stratégiát kell alkotnunk magunk számára. Például arról, hogy programjainkat, szolgáltatásainkat milyen forrásokból tudjuk működtetni, hiszen a civil szféra még mindig és előreláthatólag még hosszú ideig igényli majd a független, rugalmas támogatás minden formáját.

Támogatásunkat 1991–1997 között automatikusan kaptuk, kétszer hároméves ciklusban. Már 1995-ben, egy stratégiai tervezés keretében szembesültünk azzal, hogy ez nem lesz mindig így. 1996 szeptemberében a szokásos adományozói közgyűlésen a négy EPCE ország felkérést kapott arra, hogy adományi programjának és alapműködésének finanszírozására pályázatot nyújtson be annak az alapítványi konzor-

ciumnak, amely az elmúlt hat évben elindította és támogatta működését.

A közös pályázat nagy örömeinkre támogatásra talált a German Marshall Fund of the United States, a Rockefeller Brothers Fund, a C. S. Mott Alapítvány, a Trust for Mutual Understanding, a Pew Charitable Trust és egy magánalapítvány kuratóriumainál. Ezek három éven keresztül évi 1 030 000 USD-vel támogatják a négy ország adományi programját és alapműködését. Ez lehetőséget ad arra, hogy ebben az időszakban a kormányzati, üzleti szférával kapcsolatokat, partnerséget építsünk ki anélkül, hogy kiszolgáltatottá váljunk. A négy önálló alapítvány 1997-ben laza együttműködést kívánó konzorciumról a megállapodás hivatalos, közjegyző előtt aláírt és hitelesített okirat), és az üzleti és kormányzati partnerség kialakítására kidolgozta elveit.

EPCE PARTNERSÉGI ELVEK

MINT NÉGY FÜGGETLEN ALAPÍTVÁNY KONZORCIUMA, ELSŐSORBAN AZÉRT, HOGY KÜLDETÉSÜNKHÖZ HŰEK MARADJUNK, A KORMÁNYZATI, ÜZLETI ÉS MÁS SZEKTOROKKAL PARTNERSÉGÜNKET A KÖVETKEZŐ ELVEK ALAPJÁN TARTJUK CSAK ELKÉPZELHETŐNEK:

1. A TÁRSADALMI HASZON ELVE

LEGFONTOSABB EGY-EGY (KÖRNYEZETI) PROBLÉMA MEGOLDÁSA, AMELY A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS MÉRHETŐ ELŐREHALADÁSÁT SEGÍTI (A LÉNYEG, HOGY AZ TÁRSADALMILAG HASZNOS LEGYEN).

2. AZ AUTONÓMIA ELVE

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSBN BIZTOSÍTOTT A PARTNEREK FÜGGETLENSÉGE, MINDENKI AZZAL JÁRUL HOZZÁ A SIKERHEZ, AMIHEZ A LEGJOBBAN ÉRT (AZ EPCE AUTONÓMIÁT KELL HOGY KAPJON A PROGRAM VÉGREHAJTÁSA SORÁN).

3. AZ ETIKUS FORRÁSOK ELVE

A PROGRAMBAN FELHASZNÁLT FORRÁSOK EREDETE LEGÁLIS ÉS ETIKUS KELL HOGY LEGYEN (ÉS SEMMIFÉLE ELLENSZOLGÁLTATÁS – KÖTELEK – NEM TARTOZHAT A TÁMOGATÁSHOZ, ILLETVE FORRÁSFELOSZTÁSHOZ).

4. A FOLYAMATOS TÖKÉLETESÍTÉS ELVE

MINDEN PARTNERNEK EL KELL KÖTELEZNI MAGÁT A PARTNERSÉG MŰKÖDÉSÉNEK JAVÍTÁSA MELLETT MINDEN ÉRDEKELT JAVÁRA ÉS MEGELÉGEDÉSÉRE (AZAZ A PARTNEREK OSZTOZNAK A SIKERBEN ÉS A KOCKÁZATBAN EGYARÁNT).

5. A NYITOTTSÁG ELVE

A PARTNEREKNEK EL KELL KÖTELEZNIÜK MAGUKAT AZ ELKERÜLHETETLEN PROBLÉMÁK, HIBÁK, FÉLREÉRTÉSEK, MEGLEPETÉSEK NYITOTT MEGBESZÉLÉSE ÉS RENDEZÉSE MELLETT.

6. A HOSSZÚ TÁVÚ ELKÖTELEZETTSÉG ELVE

A PARTNEREK HOSSZÚ TÁVRA KÖTELEZIK EL MAGUKAT, A PARTNERSÉG MŰKÖDÉSE ÉRDEKÉBEN FOLYAMATOSAN HOZZÁJÁRULNAK A MUNKÁHOZ (AZAZ A PARTNERSÉG NEM EGY-EGY MÉDIAESEMÉNY ÉRDEKÉBEN ÁLL ÖSSZE, ILLETVE ADOMÁNYRA KORLÁTOZÓDIK).

7. A „BÜNTETLENSÉG” ELVE

VALÓSZÍNŰLEG A PARTNERSÉGBEN NEM MINDEN PARTNER EGYFORMÁN EREDMÉNYES, NEM DOLGOZIK TELJES ERŐBEDOBÁSSAL. EZT FIGYELEMBE VÉVE AZ ERŐS PARTNERSÉG ARRÁ AZ ELVRE ÉPÜL, HOGY BÁRMELY PARTNER KILÉPHESSEN BELŐLE ANÉLKÜL, HOGY AZÉRT BÁRMILYEN HÁTRÁNY ÉRNÉ.

8. AZ EGYÜTTESEN ELFOGADOTT NYILVÁNOSSÁG ELVE

A PARTNERSÉG SZEREPLŐINEK ÉRDEKEI VALÓSZÍNŰLEG MÁSOK AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSBN, DE A SZÉLESEBB NYILVÁNOSSÁG – KÜLÖNÖSEN A MÉDIA – BEVONÁSA ELŐRE EGYEZTETETT ÉS FOLYAMATOSAN NYOMON KÖVETETT KELL HOGY LEGYEN.

Szükség volt ezen elvek megfogalmazására, hiszen sokat hallunk manapság a vállalatokkal, az üzleti szférával való szorosabb együttműködésről. Sok vállalat felvilágosult menedzsmentje belátja, hogy nekik is fontos az adott közösség, ahol dolgoznak, és tenni is hajlandóak érte (például a „jószomszédság” elve alapján). Az ilyen típusú együttműködés, forrásszervezés azonban bizonyos etikai és erkölcsi kérdéseket is felvet, különösen egy környezetvédő szervezetnél, és különösen multinacionális cég esetében. Ahhoz, hogy a szervezet hiteles maradjon, nagyon oda kell figyelni arra, hogy milyen szinten és kivel dolgozik együtt. Ránk mint regionális szervezetre ez sokszorosan érvényes.

Röviden

- Évi rendes Adományozói Közgyűlésünket 1997 szeptemberében Budapesten tartottuk. Mint azt már említettük, az Adományozói Közgyűlés minden évben lezárása az adott évnek. Az idén – talán a bűvös hatodik évnek, talán a CIVICUS közgyűlésnek köszönhetően – támogatóink szinte mindegyike a legmagasabb szinten képviseltette magát. A hivatalos, értékelő találkozáson túl (ahol a négy ország beszámolt eredményeiről és az együttműködés fejlődéséről, illetve támogatóink zárt ülésen értékelték a hat évet) hajószeminárium és magyar táncház tette színessé és vonzóvá a három napot.
- Az EPCE Konzorcium 1997-ben, az előző évek tapasztalataira és ismertségére alapozva továbbra is részt vett nemzetközi programokban, partnerségek kiépítésében. Az USA-beli ISAR és ECOLOGIA, a szentendrei székhelyű REC mellett egyik szervezői és rendezői voltunk az 1997 májusában megrendezett úgynevezett NGO/Donor

találkozóknak, ahol 15 közép-európai országból és a volt Szovjetunióból érkeztek a társadalmi szervezetek képviselői, valamint a fő magánalapítványok (GMF, RBF, C. S. Mott), a USAID, a Világbank, a PHARE és az EBRD képviselői. A találkozó eredményeképpen létrejött munkacsoport vállalta, hogy feltárja az együttműködés lehetséges kereteit és előkészíti a következő hasonló nagyságrendű és horderejű találkozót, amennyiben erre igény van. Ennek a munkacsoportnak az EPCE is tagja.

- Az Európai Alapítványi Központtal (European Foundation Center, EFC) kapcsolatunk több évre nyúlik vissza, de tagjai csak 1997-ben lettünk. Az EFC főleg európai, de tengerentúli és amerikai alapítványoknak, támogató szervezeteknek nyújt lehetőséget arra, hogy éves közgyűlésein, illetve év közbeni tematikus rendezvényein különféle munkacsoportokban kicseréljék tapasztalataikat.

A fent említetteken kívül együttműködő partnereink például a Prince of Wales Business Leaders Forum (PWBLF), ők az üzleti szféra környezettudatosságát és közösségi felelősségérzetét kívánják erősíteni, és ebben természetesen mi is szívesen részt veszünk; valamint a belgiumi King Baudoin Alapítvány, különféle nagykövetségek, a WWF szervezetei és mások.

ÁLTALÁNOS KÖRNYEZETVÉDELMI ADOMÁNYOK

1. Önkormányzat, Salomvár, 100 000 Ft, helyi védettség alá helyezéshez tanulmány készítése.
2. Bakonyalja Egyesület, Csátka, 165 000 Ft, videófilmek a környezetvédelemért.
3. Abaúji Természet- és Környezetvédelmi Egyesület, Encs, 80 000 Ft, előadás-sorozat Abaúj értékeiről.
4. Dorogi Környezetvédelmi Egyesület, Dorog, 330 000 Ft, szakértői díj a veszélyes üzemek monitoringjához.
5. Természet Ébredése Társulat, Orosháza, 112 500 Ft, telefonvonal.
6. Bocs Alapítvány, Székesfehérvár, 300 000 Ft, BOCS fordítószolgálat.
7. MTVSZ, Budapest, 360 000 Ft, munkabér az adminisztrációhoz.
8. Gyűrűfű Alapítvány, Ibafa, 240 000 Ft, Telepes ház gondnokának költségei.
9. Önkormányzat, Kővágótöttös, 246 000 Ft, biogazdálkodási tanfolyam.
10. Ócsai Népfőiskola, Ócsa, 20 000 Ft, erdővédelmi akciók.
11. MME – Nógrád megyei Helyi Csoport, Salgótarján, 220 000 Ft, számítógép természetvédelmi tájékoztató iroda működéséhez.
12. Természetes Életmód Alapítvány, Agostyán, 160 000 Ft, polgári szolgálatos költségei.
13. Ökosansz Alapítvány, Budapest, 170 000 Ft, számítógép a Zöldjelzés műsornak.
14. Környezeti Nevelési Hálózat, Szentendre, 200 000 Ft, a hírlevél kiadásának költségeihez.
15. Dél-Nyírség Bihari Tájvédelmi Egyesület, Bocskai kert, 100 000 Ft, ragadozómadár-védelmi kiadvány.
16. Föld Napja Alapítvány, Budaörs, 300 000 Ft, A világ helyzete 1997 kiadásához.

17. Hajdúböszörményi Ifjúsági Természetvédők Klubja, Hajdúböszörmény, 171 000 Ft, munkabér-támogatás.
18. Életfa Környezetvédő Szövetség, Eger, 209 000 Ft, hírlevél költségei.
19. Ormánság Alapítvány, Pécs, 126 000 Ft, Foki Disputa költségeihez.
20. Föld Napja Alapítvány, Budaörs, 120 000 Ft, Föld napi hírlevél.
21. Esztergomi Környezetkultúra Egyesület, Esztergom, 60 000 Ft, polgári szolgálatos költségei.
22. Fauna Egyesület, Budapest, 112 000 Ft, munkabér állatvédelmi szakszolgálathoz.
23. Hegyvidéki Tavainkért Egyesület, Kazincbarcika, 76 000 Ft, polgári szolgálatos költségei kis tó és kétéltű-védelemhez.
24. Önkormányzat, Kisgyőr, 385 000 Ft, fenntartható fejlődési terv elkészítésére.
25. Híd a Boronkán Egyesület, Mesztegynyő, 400 000 Ft, kiadvány és kiállítás a Boronka völgyéről.
26. TIT – BAZ Megyei Szervezete, Miskolc, 100 000 Ft, kiadvány a megye természeti értékeiről.
27. Hatvani Környezetvédő Egyesület, Hatvan, 150 000 Ft, HAF és benzinkút elleni kampányok támogatása.
28. Városi Biciklizés Barátai, Budapest, 105 000 Ft, nyomtató.
29. Biokultúra Egyesület Békési Csoport, Békés, 40 000 Ft, előadások a biogazdálkodásról.
30. Természetjáró és Környezetvédő Egyesület, Nagyhalász, 235 000 Ft, környezeti felmérés költségei.
31. Zöld Alternatíva Szövetség, Ajka, 50 000 Ft, kiadvány, radonmérési program.
32. Állatbarát Alapítvány, Nyíregyháza, 140 000 Ft, állatvédelmi kampány az Állatok Világnapján.
33. E-misszió Egyesület, Nyíregyháza, 490 000 Ft, működési költségek.
34. Nagycsaládosok Üllői Egyesülete, Üllő, 68 000 Ft, biogazdálkodási tanfolyam.

35. Zempléni Környezetvédelmi Egyesület, Sátoraljaújhely, 190 000 Ft, működési költség.
36. Duna Kör, Budapest, 200 000 Ft, fotóalbum a Dunáról.
37. Két Kerékkal Kevesebb Egyesület, Vác, 80 000 Ft, kerékpáros akció Vácott.
38. Nyugdíjasok Baráti Köre, Kaba, 190 000 Ft, szelektív hulladékgyűjtés megszervezése.
39. Magyar Műhely Alapítvány, Mezőörs, 150 000 Ft, számítógép az egyesületi újság szerkesztéséhez.
40. Hulladék Munkaszövetség, Győr, 47 000 Ft, jutalomkirándulás HUMUSZ pályázati nyerteseknek.
41. Duna Kör, Budapest, 370 000 Ft, a hágai perrel kapcsolatos tevékenység.
42. Rákoscaba-Újtelepért Egyesület, Budapest, 6000 Ft, könyvjutalmak Föld napi programhoz.
43. Hulladék Munkaszövetség, Győr, 542 200 Ft, működési költség és eszközfejlesztés a Kukabúvárhoz.
44. Publikum Egyesület – Rádió, Pécs, 250 000 Ft, Ökomackó rádióműsor.
45. Biotóp Alapítvány, Radostyán, 183 000 Ft, természetvédelmi munka.
46. Kapolcs Jövőjéért Alapítvány, Kapolcs, 200 000 Ft, módszertani kiadvány az iskolakertről.
47. Miskolci Vadaspark, Miskolc, 64 000 Ft, zoopedagógiai továbbképzés.
48. Magyar Humánökológus Társaság, Debrecen, 20 000 Ft, nemzetközi konferencia útiköltsége.
49. Környezetvédelmi Újságírók Szövetsége, Budapest, 882 000 Ft, közép-európai konferencia részvételéhez – GMF speciális adomány.
50. Dél-Dunántúli Környezetvédők Szövetsége, Pécs, 228 000 Ft, működés, ügyintéző bére.

51. Benedek Endre Barlangkutató Egyesület, Dorog, 50 000 Ft, természetvédelmi konferencia önkormányzatoknak és társadalmi szervezeteknek.
52. CSEMETE Egyesület, Szeged, 304 000 Ft, hulladékgondok kezelése Rőske környékén.
53. Szalamandra Egyesület, Szentendre, 168 250 Ft, hulladékkampány Szentendrén.
54. Kőrös Klub, Békéscsaba, 270 000 Ft, felújítási terv és telefonvonal oktatóházhoz.
55. Nimfea Természetvédelmi Egyesület, Túrkeve, 320 000 Ft, kövesút létesítése elleni kampány, működés.
56. Ormánság Alapítvány, Pécs, 150 000 Ft, magyar szürke szarvasmarha tenyésztéshez.
57. Dél-Nyírség Bihari Tájvédelmi Egyesület, Bocskai kert, 60 000 Ft, ragadozómadár kiadvány.
58. Beregsurányi Környezetvédelmi Egyesület, Beregsurány, 10 000 Ft, temető karbantartás.
59. Élővíz Természetvédelmi Egyesület, Jászberény, 64 000 Ft, működési költség természetvédelmi tevékenységhez.
60. United Way Alapítvány, Tatabánya, 100 000 Ft, környezeti nevelési vetélkedő.
61. Nagyszékely Alapítvány, Nagyszékely, 150 000 Ft, kistérségi menedzser-tanfolyam előkészítéséhez működési költség.
62. Ócsai Népfőiskola, Ócsa, 20 000 Ft, szakértők költsége a kavicsbánya kampányhoz.
63. Terézvárosi Zöldek, Budapest, 100 000 Ft, állatvédelmi működés támogatása.
64. La Leche Liga, Budapest, 96 500 Ft, anyatej mennyiségének növelése és más kiadványok.
65. Baranya Megyei Harmonikus Fejlődés Társulás Egyesület, Pécs, 344 000 Ft, harmonikus fejlődés műhely és kiadvány költségeire.
66. Élővíz Természetvédelmi Egyesület, Jászberény, 74 500 Ft, természetvédelmi előadások a Jászságban.

67. Környezettudományi Központ, Budapest, 125 000 Ft, közvélemény-kutatás a vízlépcső ügyről.
68. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest, 102 000 Ft, Fiatalok Természetismereti Klubja szervezőjének bére.
69. Kerekerdő Alapítvány, Szombathely, 150 000 Ft, megyei természetvédelmi kézikönyv és szabadegyetem költségeire.
70. ELTE Klub, Budapest, 208 000 Ft, kiadvány a Multilaterális Befektetési Megállapodásról.
71. Két Kerékkel Kevesebb, Vác, 110 000 Ft, kerékpáros kézikönyv nyomdaköltségei.

Hitelek

72. Föld Napja Alapítvány, Budaörs, 350 000 Ft, A világ helyzete 1997 kiadásához.
73. Ökoszolgálat, Budapest, 592 000 Ft, Zöld Iroda fenntartása.
74. Szelíd Energia, Szombathely, 180 000 Ft, autóút elleni kampány fellebbezési ktg.
75. Erdei Iskola Alapítvány, Szentendre, 1 200 000 Ft, oktatóközpont építése.
76. Ökoszolgálat, Budapest, 400 000 Ft, Zöld Iroda fenntartása.
77. Föld Napja Alapítvány, Budaörs, 625 000 Ft, kamera a Talpalatnyi Zöldnek.
78. Ormánság Alapítvány, Pécs, 1 250 000 Ft, magyar szürke szarvasmarhák vásárlása.

Ösztöndíjak

79. Márkus Ferenc, Gyarmathy István, Nagy Szabolcs, 20 000 Ft, földszolgalmi jog – regionális találkozó Csehországban.

HATÁROKON ÁTNYÚLÓ KÖRNYEZETVÉDELMI ADOMÁNYOK

1. Vásárhelyi István Természetvédelmi Kör, Budapest, 50 000 Ft, nemzetközi konferencia útiköltsége.
2. HERO, Kolozsvár, 60 000 Ft, radonról szóló kiadvány nyomdaköltsége.
3. Halit Öko Klub, Parajd, 180 000 Ft, számítógép.
4. Platán Környezetvédő Mozgalom, Kishegyes, 80 000 Ft, lakossági felmérés költségei.
5. Platán Környezetvédő Mozgalom, Kishegyes, 320 000 Ft, Kishegyes ökológiai szempontú fejlesztési terve.
6. Független Öko Klub, Székelyudvarhely, 30 000 Ft, folyófigyelő kiadvány fordítása.
7. Androméda Alapítvány, Székelyudvarhely, 412 000 Ft, képzéssorozat folyófigyelő mérőlánc kiépítésére Erdélyben.
8. ETK – Multilaterális Munkacsoport, Budapest, 720 000 Ft, Bankwatch hálózat regionális koordinátor működése.
9. Rhododendron Egyesület, Marosvásárhely, 175 000 Ft, Honismereti Népfőiskola előadásainak kiadásaira.
10. Holocén Természetvédelmi Egyesület, Miskolc, 359 000 Ft, Hernád völgyi folyófigyelés.
11. 153. sz. Dr. Dornay Béla Cserkészcsapat, Salgótarján, 30 000 Ft, környezeti nevelés ukrain cserkészekkel.
12. Hajdúsági Civil Központ és Adattár, Hajdúböszörmény, 252 000 Ft, nagyváradi parképítés – környezeti tudatformálási kampány.
13. E-Misszió Természetvédelmi Egyesület, Nyíregyháza, 300 000 Ft, Felső-Tiszai Zöld Hálózat.
14. Tisza Klub, Szolnok, 388 800 Ft, vízvédelmi felmérés a Tisza romániai mellékfolyóján.

15. Ipolymenti Önkormányzatok Társulása, Vámosmikola, 361 000 Ft, kiadvány az Ipoly-völgy értékeiről.
16. NIMFEA, Túrkeve, 260 000 Ft, romániai Körös-Maros NP előkészítése – tudatformálás és felmérés.
17. Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány, Budapest, 154 600 Ft, gyöngybagolyvédelem a Dél-Alföldön és a Vajdaságban.
18. MME 32 sz. csoport, Abaújszántó, 350 000 Ft, természetvédelmi területté minősítés előkészítése a Hernád völgyében.
19. Kerékpárral Közlekedők Országos Szövetsége, Budapest, 415 000 Ft, közép-európai kerékpáros találkozó.
20. MME 4. sz. csoport, Jósvalő, 250 000 Ft, természetvédelem a Gömör-Tornai karszton.
21. Ipoly Unió, Vác, 300 000 Ft, szabadegyetem, kerékpárút és folyószabályozás monitoringja.
22. Zöld Szív Mozgalom, Pomáz, 200 000 Ft, határontúliak meghívása zöldszíves találkozóra.
23. Energia Klub, Budapest, 440 000 Ft, FAIRE nyelvtanfolyam két főnek.
24. Ökotárs Alapítvány képzési program, Budapest, 468 000 Ft, szervezetfejlesztő tréning 6 erdélyi magyar szervezet számára.
25. Hajdú Zoltán, Marosvásárhely, 40 000 Ft, nemzetközi vizes találkozón való részvétel.

ZÖLDMUNKA ADOMÁNYI PROGRAM

1. Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Sárospatak, 160 000 Ft, szelektív hulladékgyűjtés.
2. Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Borsodbóta, 260 000 Ft, szelektív hulladékgyűjtés.
3. Önkormányzat, Beszterec, 330 000 Ft, arborétum kialakítása.
4. VII. ker. Roma Kisebbségi Önkormányzat, 220 000 Ft, parkrendezés.
5. Önkormányzat, Köröm, 110 000 Ft, parkrendezés.
6. Önkormányzat, Zsadány, 400 000 Ft, illegális hulladéktelep felszámolása.
7. Mésztelepi Szociális és Kulturális Egyesület, Tatabánya, 200 000 Ft, illegális hulladéklerakók felszámolása.
8. Hajdú-Bihar megyei Cigányok Koordinációs Szervezete, Létavértes, 150 000 Ft, faültetés.
9. Hajdúböszörményi Ifjúsági Természetvédő Kör, Hajdúböszörmény, 125 000 Ft, faültetés.
10. I. sz. Általános Iskola Szülői Munkaközösség Egyesület, Mezőberény, 300 000 Ft, szelektív hulladékgyűjtés.
11. Zöld Zala Természetvédelmi Egyesület, Zalaegerszeg, 350 000 Ft, illegális hulladéklerakók felszámolása, oktatás.
12. Gyermekeket és Családokat Segítő Alapítvány, Békés, 300 000 Ft, nádtermesztés.
13. Göncöl Alapítvány, Vác, 80 000 Ft, kosárkötők bevonása a madárvédelembe.

PÉNZÜGYEINK

1997-ES KÖLTSÉGEINK

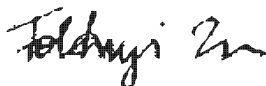
	Ft	%
Adományok	26 900 000	59
a) általános	17 300 000	
b) határon túli	6 600 000	
c) zöldmunka	3 000 000	
Képzési program	8 244 550	18
Általános segítségnyújtási program	5 053 700	11
„Borostyánkő út” program	129 337	0,3
„Közösségek joga a tudáshoz” program	221 747	0,5
Saját erőforrás-fejlesztés	2 085 636	4
Programok adminisztrációs költsége	3 308 000	7,2
ÖSSZESEN	45 943 000	100
KKA program lebonyolítási költsége (1)	2 346 000	
Regionális költségek (2)	8 329 394	

(1) A KKA pályázatokat egy külön, társadalmi szervezetek által választott bizottság bírálta. Az 1997-ben kiosztott összeg 221 500 000 Ft volt. Az Ökotárs Alapítvány a program lebonyolítója volt.

(2) A négy EPCE-ország regionális koordinálása a magyar iroda feladata, az összegek felhasználásáról a négy ország igazgatója dönt.

Az Ökotárs Alapítvány nem nyereségérdekelt, politikától és pártoktól független, a környezet állapotának javításáért és a hazai civil szféra és a lakosság környezeti érzékenységének és tudatosságának fejlesztéséért tevékenykedő szervezet. Kérjük, amennyiben egyetért céljainkkal és módjában áll, támogassa alapítványunkat és ezen keresztül a környezetvédelem ügyét.

Köszönettel:

Foltányi Zsuzsa

igazgató

Ökotárs Alapítvány

Számlaszám 10900028-00000007-62300934 (Ft) 76230085 (USD)
Creditanstalt Rt, Budapest, Szervita tér 8. 1052

TÁMOGATÓINK

Barbara Gaunlett Foundation, Charities Aid Foundation, Charles Stewart Mott Foundation, German Marshall Fund of the United States, Jenifer Altman Foundation, Joyce Mertz-Gilmore Foundation, Moriah Fund, Pew Charitable Trust, Rockefeller Brothers Fund, Sasakawa Peace Foundation, Trust for Mutual Understanding, PHARE Demokrácia Mikroprogram, Holland Kormány MATRA Alap, PHARE Partnership, Millieukontakt Oost-Europa, két anonim alapítvány és magánszemélyek.

ELÉRHETŐSÉGÜNK:
1117 BUDAPEST
MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉR 15.
POSTACÍM:
1519 BUDAPEST, PF. 411
TEL/FAX:
(06-1) 466 8866, 209 5624
E-MAIL:
OKOTARS@PSHIP3.ZPOK.HU